

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 OSLO
TLF.: +47- 22 47 78 50
EPOST: postmottak@riksadvokaten.no

Asker, 19. juni 2014

SCANDINAVIAN STAR

Vi har noen presiseringer til Støttegruppens brev datert 15. juni 2014:

Det er ikke foreslått en fastleggelse av brannforløpet i 38 timer.

Schmidt Pedersen er enig med politiets betraktninger om at muligheten for å fastlegge hele det 38 timer lange brannforløpet vil være svært vanskelig. Forslaget er å undersøke og fastlegge bakgrunnen for skaden på hydraulikkørret, dvs. en fastleggelse av hydraulikkbrannen i 300-seksjonen kl. 1400 – 1500 7. april 1990.

Dette var den første brannen som hevdes å ha oppstått etter hovedbrannen.

Omstendighetene og viktige parametere er mer tilgjengelig sammenlignet med de andre brannene som hevdes å ha oppstått. Schmidt Pedersen opplyser at han personlig ikke vurderer at det oppsto uavhengige branner utover de to arnestedene som ble fastlagt av kommisjonen, og eventuelt hydraulikkbrannen.

Hydraulikkørret har hele tiden stått sentralt i forbindelse med spørsmålet om hvordan «brannene» på Scandinavian Star er anstiftet og hvor mange enkeltbranner det er snakk om.

Etter nærmere gjennomgang av prosjektgruppens rapport er det viktig at et gjenopptak av etterforskningen inkluderer en klargjøring av hydraulikkørrets rolle i hendelsesforløpet. Det kan synes som om dette aspektet er avklart med det som fremkommer fra Røda Bolaget. Det er likevel et naturlig spørsmål hvorfor ikke dette har kommet opp tidligere.

Politiet stiller opp en hypotese om at bøyen er av konstruktiv art i utgangspunktet. Dette må avklares nærmere. En undersøkelse om disse forhold bør komme før det iverksettes tiltak som Øystein Jæger Meland og Kjell Schmidt Pedersen har skissert i vår granskningsanmodning datert 24. april 2013.

Teksten ovenfor med innrykk er klarert med Kjell Schmidt Pedersen og Øystein Jæger Meland.

STØTTEGRUPPEN • PROSJEKTGRUPPEN

Vi ønsker også å presisere Støttegruppens rolle i forbindelse med prosjektgruppens arbeid det siste året. Etter Riksadvokatens avslag i januar 2012 har Støttegruppen anmodet myndighetene i Norge, Sverige og Danmark om ny granskning. Anmodning om dette ble sendt 24. april 2013. Riksadvokaten mottok kopi i epost 15. juni 2014.

Støttegruppen har ikke vært informert om eller deltatt i Stiftelsens tiltak og aktiviteter i 2013, som førte til politiets initiativ. Vi har ikke sett Stiftelsens rapport som skal ligge til grunn for den siste prosessen hos politiet. Vi kjente ikke til begrunnelsen for anmeldelsen av Oslopolitets påtaleansvarlige

i 1990, men tok offentlig avstand fra anklagene som ble presentert offentlig. Spesialenhetens henleggelse bekreftet at anmeldelsen var uten grunnlag.

Vi understreker dette, fordi prosjektgruppens rapport litt upresist sidestiller Stiftelsen og Støttegruppen.

Støttegruppen var uenig med Riksadvokatens avslag, særlig gjelder dette proporsjonalitetsvurderingen. Vi har derfor uttalt tilslutning til kravet om gjenopptagelse, men har ikke hatt nye momenter å tilføre kravet om etterforskning etter avslaget i januar 2012. Vårt forslag har vært granskning.

Da prosjektgruppen ble etablert, anmodet Støttegruppen om kontakt og informasjon underveis i prosessen. Dette har politiet ivaretatt på en god måte. Det er avholdt to kontaktmøter med prosjektgruppen, mandag 28. oktober og mandag 2. desember.

Tema for møtene har vært informasjon om innretning og strukturering av politiets arbeid.

Støttegruppens mulige funksjon som kilde til informasjon og opplysning av temaer som undersøkes har ikke vært tema. Det Støttegruppen refereres på i rapporten er derfor ikke dekkende for hvordan vi begrunner anmodningen om granskning.

OM RAPPORTEN

Støttegruppen anerkjenner politiets arbeid og rapport. Vi takker for den åpne og gode tonen i møtene vi har hatt med prosjektgruppen. Vi merker oss og kommenterer følgende fra rapporten:

KAP 4: BRANNÅRSÅK OG BRANNUTVIKLING

- Det er svært sannsynlig at det var to separate branner
- Det synes vanskelig å konkludere sikkert og entydig vedr nøyaktig plassering av arnested B
- Kriteriene og tyngde i bruk av begrepet «overveiende sannsynlig» vites ikke i dag, men kan i dag antakeligvis sammenlignes med begrepene «er sannsynligvis» eller «er etter all sannsynlighet» i Nordisk manual
- Kompleksitet i brannspredning og varmeoverføringsprosesser gjør at det i dag er tilnærmet umulig å si noe sikkert om det videre brannforløpet. Nyere metoder innen modellering og matematisk beregning er avhengig av korrekte parametere. Det er tilnærmet en umulig å skaffe til veie eller gjenskepe dette.

Kommentar:

Vårt dilemma er at det fortsatt er personer med brannfaglig ekspertise som opprettholder den vurdering at oppblussinger på nye steder, etter lang tid, kun kan forklares med brannstiftelser.

Prosjektgruppen sier på side 48 at brannkompetanse er 30% teori og 70 % praktisk åstedserfaring.

Vi synes imidlertid det er underlig at oppfatningene om gjentatte brannstiftelser først kommer mange år etter brannen.

I og med oppsummeringen av manglende parametere og forutsetninger, ønsker vi likevel en bedre dokumentasjon for at det konkluderes med at det var 2 arnesteder.

I og med de stadige påstandene om at det fant sted pågående sabotasje-handlinger, så hadde det vært ønskelig med bedre dokumentasjon på at dette ikke var tilfelle.

Vi oppsummerer uansett dette punktet med at vi har stor tillit til Schmidt-Pedersen og Jæger Melands vurderinger, som jo synes å være sammenfallende med politiets.

KAP 5: DEN MISTENKTE DANSKE STATSBERGEREN

- Det er forståelig at politiet rettet søkelyset mot Erik Mørk Andersen som mistenkt på bakgrunn av hans forhistorie.
- De indisier som politiet har lagt til grunn har imidlertid ikke tilstrekkelig bevisbyrde til å kunne utpeke Erik Mørk Andersen som gjerningsmann «med stor grad av sannsynlighet».
- Prosjektgruppen finner ikke et bevismessig grunnlag for å kunne konkludere med at Erik Mørk Andersen «med stor grad av sannsynlighet» er gjerningsmannen, og kan følgelig ikke stille seg bak konklusjonen fra etterforskningen i 1990/91.

Kommentar:

Vi anerkjenner politiets ærlige evaluering og konklusjon vedr dette forholdet. Konsekvensene av denne erkjennelsen ser vi ikke fullt ut omfanget av, men prosjektgruppens oppsummering vedr gjerningsperson tilsier alene at ny etterforskning må iverksettes med et mer omfattende utgangspunkt enn det politimester Sjøvold anbefaler

KAP. 6: UNDERSØKELSESSAKENE – DE UTSKILTE PROSJEKTENE

- Øvrige prosjekter har ikke fått samme fokus som Erik Mørk Andersen

Kommentar:

Vi ser ikke sammenhengen mellom prosjektgruppens oppsummeringer og den konklusjon at det ikke er tilrådelig å gjøre ytterligere etterforskningsskritt.

Vi ber om at det iverksettes etterforskning med de midler som med det blir tilgjengelig, uten at dette er avgrenset til en eventuell sammenheng mellom økonomi som motiv og brannstiftelsen

KAP. 7: MULIG ØKONOMISKE MOTIV

- En økonomisk motivert ildspåsettelse er lite sannsynlig
- Mulige økonomiske motiv for brannen har i liten grad vært gjenstand for etterforskning
- Sakens dokumenter inneholder ikke bevis som avklarer spørsmålet om mulige økonomiske motiv for brannen, eller andre straffbare handlinger i forbindelse med det etterfølgende erstatningsoppgjøret.

- Det kan reises spørsmål ved om en del av avtaleverket er tilbakedatert (side124)
- Sjøforklaringen i Sjø- og handelsretten, politietterforskningene i Norge og Danmark, og granskningsutvalget, ser i stor grad til å bygge på samme kilder i og med at disse bygger på hverandres arbeid (side 112)
- Det er vårt klare inntrykk at partenes forklaringer i liten grad er søkt bekreftet gjennom alternative undersøkelser (side 114)

Kommentar:

Vi anerkjenner politiets åpne og ærlige vurderinger på dette området.

Det vil avgrense muligheten for informasjon som er viktig for de skadelidte og for samfunnet dersom ny etterforskning av økonomiske forhold kun skal foretas med henblikk på å avdekke eventuell forbindelse til ildspåsettelsen.

Isolert sett antar vi at forhold som er relatert til økonomi er strafferettslig foreldet. Dette gjelder både drift av skipet, og dermed brudd på sjøsikkerhetsloven, og eventuelt straffbare forhold relatert til f.eks forsikringsoppgjør, dokumentfalsk og skatteunndragelse.

Det kan også begrene Riksadvokatens vedtak at forhold knyttet til økonomi er regulert i avtalen om arbeidsdeling etter Scandinavian Star, og dessuten at forhold som f.eks skatt og forsikring aktører og jurisdiksjon i andre land enn Norge.

Disse forholdene må avklares slik at ny etterforskning ikke kun skal avdekke eventuelt økonomisk motiv for brannstiftelsen.

Alternativt må Riksadvokaten henvide til granskning, for best mulig opplysning om forhold som eierskap, operasjon, forsikringsoppgjør og det bakenforliggende skatteopplegget.

STRAFFEPROSESSLOVENS § 224

Da vi ble informert om prosjektgruppen, ble det opplyst at oppdraget var å danne seg en oppfatning om det *strafferettslig sett* er grunnlag for å anbefale en gjenopptakelse av etterforskningen som kan oppklare saken ytterligere. Det ble henvist til straffeprosessloven § 224.

Riksadvokatens avslag av 30. januar 2012 henviser også til straffeprosesslovens § 224 og vilkåret for å foreta / gjenoppta etterforskning «når det som følge av anmeldelse eller andre omstendigheter er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold» (Riksadvokaten, 2012 side 14).

De strenge kravene til sannsynlighet for å kunne komme frem til straffbare forhold som kan i rettesføres, er forstått av oss som viktig barriere mot gjenopptagelse. Det fremgår imidlertid av ordlyden i § 224 at «Ved brann og andre ulykker kan det foretas etterforskning om årsaken selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbart forhold».

Vi håper at Riksadvokaten nå vektlegger den friere stilling som lovgiver har gitt påtalemyndigheten når det gjelder brann. Vi forstår det slik at etterforskning av årsaksforhold kan iverksettes selv om strenge krav som ellers gjelder om grunn til mistanke om straffbart forhold, ikke vurderes å være oppfylt.

GRANSKNING

Avslutningsvis er det vår anmodning at Riksadvokaten ikke gjør vedtak som svekker anmodningen om granskning, men tvert imot understreker og anbefaler de muligheter granskningsinstituttet har.

Vi gjentar vår oppsummering i brev av 15. juni 2014.

Med vennlig hilsen
STØTTEGRUPPEN ETTER SCANDINAVIAN STAR

Jan Harsem

STØTTEGRUPPEN ETTER SCANDINAVIAN STAR

KONTOR: Gml. Drammensvei 227 • Asker Sentrum / **POST:** Postboks • 1371 ASKER • NORGE

WEB: www.scandinavianstar.no

EPOST.: jan@harsem.no (Jan Harsem) / kurt.evert@live.no (Kurt Evert Stenbakk)

TLF.: +47 - 95771199 (Jan) / +47 - 98 600 260 (Kurt)